

Is there anybody out there?

Universitetsbiblioteker verden over bruger i stort omfang webtutorials i deres formidling og undervisning. Men hvad er effekten og nytteværdien? Og er der samlet op for nylig? Nogle nyere artikler prøver at feje tendenserne op.

Af Jens Dam, Syddansk Universitetsbibliotek jensdam@bib.sdu.dk og Thomas Kaarsted, Syddansk Universitetsbibliotek thk@bib.sdu.dk

Universitetsbiblioteker verden over har de seneste cirka 10 år brugt webtutorials. Og det er de – bedømt ud fra antallet – rigtig glade for. Mange udgivere supplerer desuden deres elektroniske materialer med tutorials, præcis som andre producenter i det globale 24/7-miljø i stor stil gør, og Googler man begrebet får man hele 74 mio. hits, selv om næppe alle henviser til et hjælpeværktøj.

Man ser i biblioteksverdenen groft sagt to typer tutorials. De lange, som ofte er deciderede undervisningsforløb og tit kombineres med mere traditionelle tiltag, og de korte (lavet med camtasia, som film, podcasts mm.) som typisk er ret lavpraktiske produktioner om specifikke emner eller databaser samt introduktioner til biblioteker mm.

Men virker de? Giver tutorials (bedre) læring samt (mere) tilfredse og flere brugere? Det er nogle af de spørgsmål, vi stillede os selv i forbindelse med udarbejdelsen af en e-læringsstrategi på Syddansk Universitetsbibliotek. Man kunne en helt almindelig regnfuld onsdag lidt The Wall-agtigt spørge: *Is there anybody out there?*

24/7 vs. In Class

Baggrunden for den store udbredelse er formodentlig en række større undersøgelser fra begyndelsen af 2000-årene, som i bibliotekssammenhæng beskrev fænomenet.

Her var den grundlæggende konklusion, at de studerendes informationskompetence ikke blev forringet, hvis man gik bort fra traditionel holdundervisning. Omvendt var der ikke noget klart svar på, om tutorials var mere effektive end traditionel klasseundervisning (Silver og Nickel 2007).

Det væsentlige var dog, at brugerne responderede positivt. Tutorials giver 24/7-tilgængelighed, de er uafhængige af tid og rum, og muligvis derfor er også underviserne overordnet glade for dem, ligesom man bedre kan samle op på individuelle behov. Tutorials viste sig desuden gode til store hold, og de studerende, der brugte dem, var mere tilbøjelige til at samarbejde med deres medstuderende. Samlet blev indlæringen dog kun forstærket, hvis man kombinerede med traditionelle In Class-tiltag (Bracke og Dickstein 2002, Joint 2003, Wright 2008).

Stiafhængighed?

Undersøgelserne omhandlede lange tutorials eller deciderede e-læringsforløb og ofte kombineret med In Class-tiltag. De korte Stand Alone-tutorials synes ikke inkluderet, og det billede går igen i de nyeste undersøgelser (primært casestudier), som er brugt i denne oversigtsartikel. Men der er nogle interessante nuancer.

For noget tyder på at euforien er ved at lægge sig. Eksempelvis udtrykker underviserne sidst i 2000-årene bekymring for den samlede effektivitet af e-læringsmiljøer, hvis de ikke suppleres med andre mere traditionelle tiltag. Og samtidig er efterspørgslen nogle steder så stor, at bibliotekerne kæmper med at levere optimale software-løsninger (Wright 2008).

Og selv om de studerende efterspørger tutorials, så oplever mange samtidig tekniske problemer, ligesom svage studerende klarer sig dårligere. Endvidere kræver tutorials megen opdatering – teknisk, indholdsmæssigt, pædagogisk, layoutmæssigt – hvorfor det kan være vanskeligt at måle, om resultatet står mål med de brugte ressourcer (Silver og Nickel 2007, Wright 2008, Schimming 2008).

De nyeste casestudier indikerer endvidere, at In Class isoleret set (stadig) er mere effektivt end webbaserede tutorials, ligesom man (stadig) ikke i bredere forstand har undersøgt resultatet af disse e-læringsprocesser (Wright 2008).

En del tyder altså på, at bibliotekerne er ramt af en vis stiafhængighed.

Vi elsker generaliseringer

En stor del af den evidens, der kunne støves op omkring effektiviteten af tutorials, stammer fra sundhedsvidenskaberne. Nogen egentlig forklaring på dette fænomen har vi ikke kunnet finde, og samtidig er det uklart, hvor stor ressourceforbruget er i forhold til den mængde genererede læring.

Samtidig benytter universiteterne forskellige pædagogiske modeller, ligesom der er stor forskel fra faktultet til faktultet, fra fag til fag. Og på den store bane er der store kulturforskelle fra land til land mht. undervisningsformer og indhold.

Man skal således være varsom med at generalisere, og samlet er konklusionerne klart åbne for fortolkninger. Samtidig har nærværende oversigt indtil nu kun omhandlet de lange tutorials. Men hvad med alle de korte?

Kids think in two minute videos...

En gennemgang af udvalgte hjemmesider viser, at toneangivende biblioteker som på f.eks. Harvard, Berkeley og Yale har publiceret et meget stort antal korte tutorials, ligesom eksempelvis University of Queensland Library har en stor e-læringskole på deres hjemmeside. På disse biblioteker – samt på flere af de danske – følges brugen formentlig op med andre tiltag. Men hvor meget og hvordan er uklart.

Samtidig er fornævnte biblioteker modige og lader brugerne rate produktet. Det falder imidlertid ikke altid lige heldigt ud. Eksempelvis scorer ingen af Berkeleys tutorials bedre end 2 ud af 5, og bedre bliver det ikke, når man ser på antal downloads af de videoer, som bl.a. bruges til mere almene biblioteksintroduktioner.

Langt størstedelen af de 532 tutorials, som er placeret på YouTube, bliver benyttet meget lidt (150 hits eller mindre), og det samme gælder formentlig de over 10.000 introfilm og tutorials man via Google Video finder om universitetsbiblioteker verden over.

Man kan spørge, om det mon er de biblioteksansatte selv, der nyder egne produktioner og omgivelser? Og om der er gået lidt selvsving i mantraet, 'kids think in 2 minute videos', som John Palfrey fra Harvard Law Library har formuleret det. Endvidere er der ikke nogen opsamling på, hvordan tutorials bruges som understøtning af diverse vejledningssituationer, samt som kommunikation via mails, chat, blogs, Twitter, Facebook etc., hvor afsender/modtager-situationen er en anden.

Herhjemme

Sammenfattende findes der tilsyneladende stadig ikke noget klart svar på, om webtutorials er mere effektive end traditionel klasseundervisning. Men der er dog masser af evidens for, at de to typer tiltag sammen giver øget og bedre læring.

Det er i den sammenhæng, vi herhjemme skal se mange lange tutorials og deciderede e-læringsprogrammer (Swin/Flow, UB-testen, Stopplagiat, Binko mm), som kan – og nogle steder bliver – suppleret med mere traditionelle tiltag.

Men det er de lange tutorials, hvoraf nogle blevet til ud fra et teoretisk/empirisk grundlag, og hvor der har været afholdt konferencer som erfaringsgrundlag, vi kender effektiviteten af. De korte ved vi dybest set ikke meget om, udover den statistik de enkelte biblioteker ligger inde med. Hvilke succeskriterier er der? Hvor mange bruger dem? Hvor effektive er de etc. etc. Det sidste gælder også de af DEFF-finansierede tutorials, hvor det er op til de enkelte biblioteker, hvordan (eller om) de bruges i undervisningssammenhæng. Alt i alt er der mange gråzoner. Dette set i sammenhæng med den globale produktion burde være et studie værd.

Informationskompetence og e-læring – mulige spor

En helt ny undersøgelse viser, at engelske universitetsstuderende ikke i særlig høj grad bruger 'emerging technology' i deres research og studier, fordi de ikke introduceres til dem. Men at dem, som gør, finder det værdifuldt (British Library/JISC, 2009).

Her synes der at være et spor at forfølge. I den sammenhæng er det også interessant, at gymnasiesektoren er kommet med i DEFF. De studerendes informationskompetence er (også) i gymnasieskolen et lidt forkæret begreb, hvor tilbuddene til studerende er meget forskellige.

Man kan selvfølgelig argumentere for, at det giver ansvar for egen læring. Men afslutningsvis påpeger enkelte af undersøgerne, at der mangler dokumentation omkring, hvor meget fejlslået læring der i virkeligheden kan føres tilbage til manglende informationskompetence.

Samlet er der herhjemme en unik mulighed for at få undersøgt, beskrevet og udarbejdet et helhedsorienteret tiltag for e-læring og informationskompetence, om det er på de videregående uddannelser eller på gymnasierne.

Tutorials giver 24/7-tilgængelighed og de er uafhængige af tid og rum

Spor er der nok af. For 10 år siden havde under halvdelen af amerikanske førsteårsstuderende på universiteterne tillid til egne evner mht. at finde og bedømme materialer til studiebrug. (NCPI 2001). Et hyperkomplekst årti senere kunne det være interessant at undersøge, hvad tallet mon nu er.

Litteratur

Paul J. Bracke og Ruth Dickstein. 'Web tutorials and scalable instruction'. *Reference Services Review*, 4-2002, side 330-337.

Nicolas Joint. 'Information literacy evaluation: moving towards virtual learning environments'. *The Electronic Library*, 2003-4, side 322-334.

British Library/JISC. *Researchers of Tomorrow*. Interim Research Report 1, Summary, October 2009.

Laura M. Schimming. 'Measuring medical student preference: a comparison of classroom versus online instruction for teaching PubMed'. *J Med Libr Assoc* 96(3), July 2008, side 217-222.

National Center for Postsecondary Improvement (NCPI). 'A Report to Stakeholders on the Condition and Effectiveness of Postsecondary Education', *Change* 33, 3-2001, side 29.

Susan L. Silver og Lisa T. Nickel. 'Are online tutorials effective? A comparison of online and classroom library instruction methods'. *Research Strategies* 20 (2007), side 389-396.

J. Michael Wright. 'Web-Based Versus In-Class: An Exploration of How Instructional Methods Influence Postsecondary Students' Environmental Literacy'. *The Journal of Environmental Education*, Winter 2008, Vol. 39, No. 2, side 33-45.